

De Strijd om Sint Pancras

De Strijd om Sint Pancras

William van Diepen

Schrijver: William van Diepen

Foto cover en portretfoto: Paula van der Post fotografie

Coverontwerp: Eigen beheer i.s.m. Brave New Books

ISBN: 9789464054309

© 2021 WJM (William) van Diepen

destrijdomsintpancras@gmail.com

Alle rechten zijn voorbehouden. Niets van in dit boek gepubliceerde tekst of delen daarvan mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of andere manier, zonder uitdrukkelijke voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver en uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg, kan noch de uitgever noch de schrijver aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade, die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Vanuit het algemeen maatschappelijk belang om waarheid en stellingen aannemelijk te maken, heb ik gemeend namen van betrokken personen, instanties en/of documenten, waarin namen zijn benoemd, niet af te schermen daar waar het op van toepassing kan zijn.

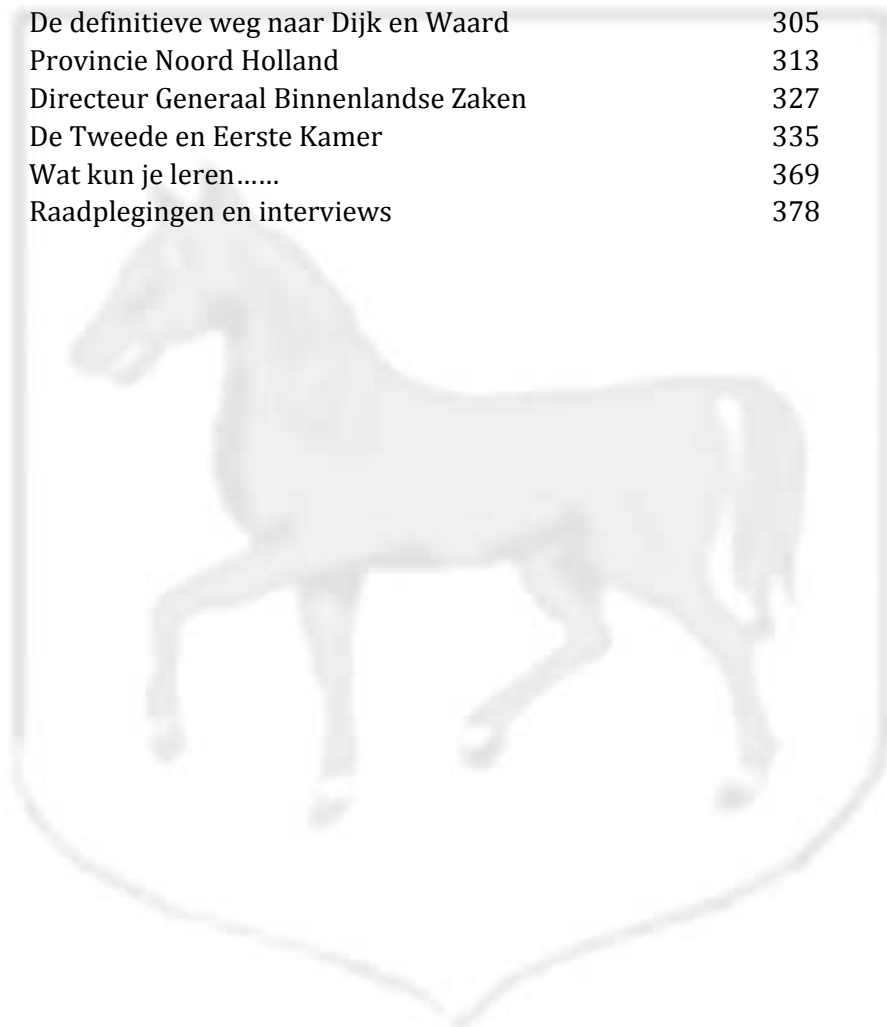

De Strijd om Sint Pancras omvat de volgende hoofdstukken:

<u>Hoofdstuk</u>	<u>Blad</u>
1. Inleiding	7
2. De slag om Vroonen en andere oorlogen	9
3. Strijd zelfstandigheid 1972	12
4. Sint Pancras van 1972 tot 1990	49
5. Streekplan 1994 – 1997	61
6. Convenant grenscorrectie Vronermeer 1997	73
7. Plan Twuyverhoek	85
8. Einde Vinex en HAL	86
<u>Hoofdstuk</u>	<u>Blad</u>
9. Remkes	90
10. Dorpsraad Sint Pancras	95
11. Seinstra Van de Laar	108
12. Enquête Dorpsraad Sint Pancras 2015	119
13. Bestuurlijke toekomst Langedijk 2016	125
14. Enquête burgerrekenkamer in 2016	136
15. Berenschot	138
16. Onderzoek naar beste partner voor Langedijk	148
<u>Hoofdstuk</u>	<u>Blad</u>
17. Heerhugowaard	152
18. Petitie Hart van Langedijk - HvL/D66 in 2017	157
19. Ambtelijke fusie	159
20. Ambtelijke fusie, een juist idee?	164
21. Principebesluit bestuurlijke fusie	190
22. Wet arhi	193
23. Communicatieplan	197
24. Inwonersbijeenkomsten Sint Pancras	200
<u>Hoofdstuk</u>	<u>Blad</u>
25. Online petitie Dorpsraad Sint Pancras	206
26. Extra raadsvergadering 30 april 2019	208
27. Bedrijfsplan ambtelijke fusie en meer....	213
28. Draagvlakonderzoek	218
29. Petitie Dorpsraad Sint Pancras	230
30. Vaststellen herindelingsontwerp	248
31. De Strijd van Alkmaar	268
32. Herindelingsadvies en zienswijzen	288

<u>Hoofdstuk</u>	<u>Blad</u>
33. Naam nieuwe gemeente	298
34. De definitieve weg naar Dijk en Waard	305
35. Provincie Noord Holland	313
36. Directeur Generaal Binnenlandse Zaken	327
37. De Tweede en Eerste Kamer	335
38. Wat kun je leren.....	369
39. Raadplegingen en interviews	378

Sint-Paneras

1 Inleiding

Bron: Google Maps

Sint Pancras ligt tussen de gemeenten Alkmaar en Heerhugowaard en aansluitend met het dorp Broek op Langedijk. Vanaf 2012 kijkt gemeente Langedijk al naar zijn toekomst. Kan het dorp zelfstandig blijven? Is een fusie met een omliggende gemeente een optie? Ambtelijk of wellicht bestuurlijk? Een aantal onderzoeken zijn hierover de revue gepasseerd. Zelfstandig blijven bleek geen optie meer. Gaat Langedijk een herindeling aan met Alkmaar of Heerhugowaard? De laatste wordt de nieuwe partner, eerst ambtelijk en twee jaar later ook bestuurlijk. De nieuwe gemeentenaam:

Dijk en Waard.

Een aantal inwoners uit Sint Pancras sluit liever aan bij Alkmaar. Hetzelfde geldt voor een aantal inwoners van noordelijk Koedijk. Dit dorp verloor in 1972 zijn zelfstandigheid door opsplitsing. Een groot deel van Koedijk is destijds bij Alkmaar gevoegd. Zuideinde en noordelijk eerst bij Sint Pancras en later bij Langedijk. Koedijk blijft in dit boek inhoudelijk verder buiten beschouwing.

De Dorpsraad Sint Pancras was de grote animator om samenvoeging met Alkmaar te bewerkstelligen. Waarom niet Heerhugowaard? Deze vereniging stelt de belangen van “alle” inwoners van Sint Pancras te vertegenwoordigen, ook als je geen lid bent. Wat is hun rol vroeger en wat is die nu?

Er zijn (burger)initiatieven opgestart om de gemeentekeuze van de inwoners van Sint Pancras te toetsen middels enquêtes en petitie's. Hoe (on)betrouwbaar zijn deze initiatieven? Naar die enquêtes en petitie's heb ik onderzoek gedaan. Mijn twee onderzoeksrapporten hierover zijn de start geweest voor dit boek.

Voor mij wel de vraag:

“Hoe kun je burgerparticipatie beter integreren in de samenleving en de uitkomsten zuiver houden, zodat het echt tegenwicht kan bieden bij politieke besluitvormingen”. In ieder geval niet op de wijze zoals in Sint Pancras is uitgevoerd bij de herindeling van 2022 en beschreven in dit boek. Kan de overheid hier betere kaders voor geven?

Ook de rol die gemeente Alkmaar speelt in het herindelingsproces. Alkmaar ziet Sint Pancras graag toegevoegd aan hun grondgebied. De historie herleeft. Wat is nu het voordeel of nadeel voor Sint Pancras bij aansluiting met Alkmaar?

De gemeenten Langedijk en Heerhugowaard hebben de taak de fusie in goede banen te leiden. Richtlijn hiervoor is Artikel 123 van de Grondwet:

De Wet algemene regels herindeling, kortweg de Wet arhi en aansluitend het Beleidskader op deze wet. Welke invloed heeft die wet in het proces?

Sint Pancras samengevoegd bij Alkmaar? Kan dat? Wil de nieuwe fusie gemeente Sint Pancras wel losweken? Welke belangen zijn er? Welke invloed kun je nog inbrengen om de wetgever tot andere gedachten te brengen?

In dit boek beschrijf ik eerst een stuk historie: “De annexatie geschiedenis op het eigenzinnige Sint Pancras”. Waarom willen partijen, vroeger en nu, dit dorp zo graag behouden of hebben! Samengevat in:

De Strijd om Sint Pancras.

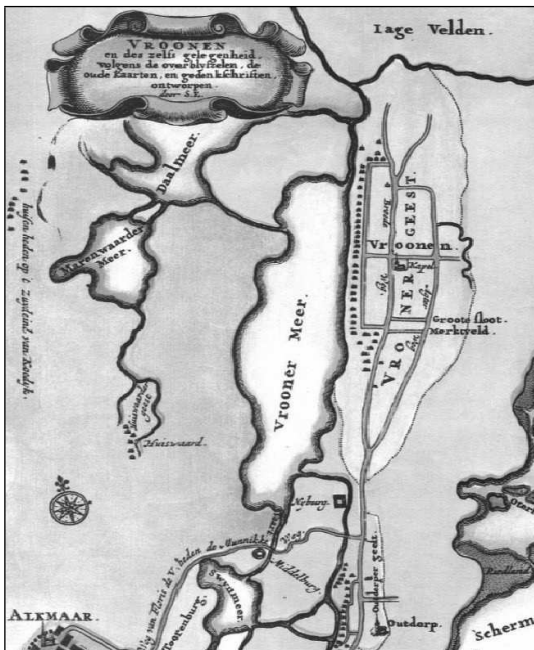

Bron: eigen illustratie

2 De slag om Vroonen en andere oorlogen

Sint-Pancras ligt in het Noord Hollandse Westfriesland. Dit is het gebied binnen de Westfriese Omringdijk, aangelegd in de 13e eeuw, grotendeels in het Vronlegeister ambacht. De grens met Kennemerland lag bij de stromende afwateringsrivier de Rekere, ten noorden van Alkmaar. Vanaf het jaar 800 na Christus zijn nederzettingen aanwezig in dit gebied, blijkt uit archeologische opgravingen. Voor die tijd was deze streek onbewoonbaar, omdat het enkel bestond uit moerassen.

De Westfriezen waren tot 1289 vrije boeren. Ze waren niet verplicht diensten te verlenen aan een graaf, bisschop, koning of wie dan ook. Het leenstelsel paste men niet toe. (=grond werd in dit stelsel door leenheren toebedeeld aan hun leenmannen, in ruil voor een verplichting van persoonlijke trouw, militaire bijstand en belastinginkomsten.) Het was een grote uitzondering in Europa. Achtereenvolgende graven van Holland lieten meer dan één keer hun ogen op dit mooie gebied vallen. Bleef het daar bij? Helaas! Zij probeerden herhaaldelijk het gebied te veroveren. De Westfriezen wisten de aanvallers steeds af te slaan. De vader van de Hollandse graaf Floris V, Willem II, kwam in 1256 om het leven bij zo'n veroveringstocht. Floris V wilde zijn vader wreken en ook niet onbelangrijk, hij wilde een extra gebied om belasting te heffen!

Bron: Historische Vereniging Sint-Pancras

In 1272 probeerde Floris V Westfriesland te veroveren.

Bron: AbsoluteFacts

Hij kwam echter in botsing met de Westfriezen die zich bij Vro(o)nen hadden verzameld en de Hollanders op de Alkmaarse Munnikenweg terug dreven tot bij Heiloo. Dit was de slag bij Vronen van 1272. (=NB: de tweede "o" liet men later weg.)

Verwart deze slag niet met de slag bij Vronen, die in 1297 plaatsvond!

In 1288 lukte het Floris wel de Westfriezen, die zich vanwege de watersnoodramp in dat jaar niet goed konden verdedigen, te verslaan. Hij liet een aantal dwangburchten bouwen om de Westfriezen beter onder de duim te houden. Na de dood van graaf Floris V (=1296) kwamen de Westfriezen weer in opstand en wilden hun vrijheid terug. Dit leidde tot tegenmaatregelen van de Hollanders en niet veel later vond een grote krachtmeting plaats op de Vroonergeest. De Vroonergeest is de strandwal van Vroonen. "Geest" of "Geist" is een zandige opduiking. Het leger van de Westfriezen vertegenwoordigde zeker 3000 man. De Hollanders waren echter beter bewapend en in de meerderheid. De Westfriezen waren kansloos. Zij telden zeer veel slachtoffers bij deze slag rond 27 maart 1297.

Tijdens deze verwoesting deden de bewoners een beroep op de heilige Sint Pancratius. In de middeleeuwen genoot Pancratius over Europa bijzondere verering. Hij is een van de vier ijsheiligen en de beschermheer van verschillende kerken en kapellen in Holland. En de bewoners van Vroonen bleven hem daarna waarschijnlijk trouw. Zo is die naam mogelijk in ere blijven bestaan. Rond 1450 startte de bouw van een kerk. De vorige kerk beschadigde in 1297 zwaar. Er is een brief aan het bisdom van Utrecht gezonden, gedateerd 13 juli 1487. De afzender was "capella sancti Pancracii in Vroon", vertaald: "de heilige Pancratius van Uw proosdij in Vroon en Oratore".

Bron: Wikipedia

Proosdij is het kerkelijk ambt. Vroon duidt op kroongoed, bezit van de heer, het bedehuis. Oratore zijn de bidders of kerkgangers. In de brief vroegen bewoners een priester voor de kerk. Na de komst van de priester is naar alle waarschijnlijkheid de naam van het dorp Sint Pancras ontstaan.

In 1573 belegerden de Spanjaarden Alkmaar. In een grote ring om de stad lagen Spaanse kampementen. Voor een vrij schootsveld hakten de Spanjaarden vele bomen in de regio om. Zowel in Oudorp als Sint Pancras waren duizenden huurlingen gelegerd. De Alkmaarders hielden de Spanjaarden met kokend teer en brandende takkenbossen op afstand. Op 8 oktober 1573 vetrokken de Spanjaarden plotseling en werd het beleg opgeheven. Sonoy, de gouverneur van het Noorderkwartier, had dijken laten doorsteken. Daardoor moesten de belegeraars door het water zwoegen en ploeteren. Lastig om strijd te leveren! Dit was de belangrijkste reden van opheffing. Victorie in Alkmaar!

Sint-Pancras bleef volkomen berooid achter. De soldaten hadden van alles meegenomen, onder andere al het vee. Huizen waren in brand gestoken. Alkmaars Victorie is, ondanks het destijds berooide Sint Pancras, nog steeds jaarlijks op 8 oktober een feestdag in Alkmaar.

Vanaf 19 september 1799 werd op meerdere plaatsten in noordelijk Noord-Holland zwaar gevochten en schade aangericht. De vijanden van Frankrijk, de Engelsen en de Russen voerden bij Callantsoog een landing uit met het doel Holland te bevrijden van de Franse overheersing én de Oranje-gezinden weer aan de macht te helpen. In Sint Pancras had de Nederlandse legeraanvoerder Daendels enige tijd zijn hoofdkwartier met zijn manschappen. Soldaten bracht hij onder bij burgers rondom Langedijk. Burgers herstelden gedwongen schansen (=verdedigingswerk van aarde wallen), maakten sloten breder, begroeven gesneuvelde soldaten etc. Invordering van paard en wagen en andere zaken kwam regelmatig voor in het dorp.

De volgende belangrijke veldslag was de Slag bij Castricum op 6 oktober 1799. De Britten en Russen trokken zich na een gevoelige nederlaag terug uit Noord-Holland. Na de vernietiging van Vro(o)nen is voor Vronle Geister ambacht de naam Vronle weggelaten en Geister ambacht werd later Geestmerambacht.

Niet alleen Sint Pancras, heel West Friesland was interessant voor de adellijke heersers. Hebzucht! De bevolking kon hier slechts tegen vechten. Tegenspraak van burgers tolereerden de heersers niet.

Dit waren in de historie in grote lijnen de eerste slagen en Strijd om het dorp Sint Pancras. Helaas met talrijke slachtoffers en schade, maar mag niet onvermeld blijven.

De Historische Vereniging Sint-Pancras, als opvolger van de Vereniging Oud Sint-Pancras, houdt de geschiedenis nog steeds in leven. Enige informatie in dit boek komt van de vereniging, waarvoor mijn dank! De leden ontvangen jaarlijks het blad "De Klin", die de geschiedenis beschrijft. Beslist een aanrader om meer over de historie van Sint Pancras te weten te komen met mooie verhalen en foto's.

Bron: Historische Vereniging Sint-Pancras

3 Strijd zelfstandigheid 1972

Gemeente Alkmaar had in de 20^e eeuw veel expansiedrang met pogingen tot annexatie van omliggende gemeenten. In de jaren vanaf 1962 tot 1972 voerden de inwoners van Sint Pancras een felle strijd tegen inlijving door Alkmaar. Ik interviewde in 2020 de heer Hendrik Vroegop, zoon van Piet Vroegop, de voorvechter van een zelfstandig Sint Pancras. Mooie herinneringen komen voorbij. Ik sta echter eerst stil bij eerdere inlijvingspogingen van Alkmaar.

Bron: Maasbode 1928

Een krantenartikel uit 1928.

Een commissie van Gedeputeerde Staten (=GS) hebben een onderhoud gehad met vertegenwoordigers van de gemeenten Alkmaar, Heiloo, Bergen, Koedijk en Oudorp. Alkmaar lag in 1924 een verzoek neer tot uitbreiding van zijn gemeentegrenzen. De betreffende gemeenten hebben echter hun bezwaren naar voren gebracht tegen annexatie. De bespreking was geheim. GS zag op basis van deze gesprekken geen reden aan het verzoek van Alkmaar te voldoen.

Voor Alkmaar was het standpunt uitermate teleurstellend. Een groot deel van bijvoorbeeld Heiloo ligt direct aan de gemeentegrens en belemmert nu de natuurlijke groei van Alkmaar. Alleen voor Oudorp overlegt GS nader met Alkmaar. Voor Oudorp viel het besluit voor Alkmaar ook negatief uit.

In de jaren '30 van de 20^e eeuw bleef de annexatiedrang voortduren. "Op verworven terreinen kan Alkmaar nu eenmaal meer tot stand kan brengen dan de minder vermogende omliggende gemeenten", stelt de raad. Argwanend kijkt ook Sint Pancras naar het "almachtige" Alkmaar. Alkmaar benadeelde weigerachtige gemeenten bijvoorbeeld door verhoging van de tarieven voor verpleging. Naburige gemeenten noemden dit wel eens het "vechttarief". Gelukkig werkten de gemeenten ook samen, bijvoorbeeld bij brandblussing en politietaken.

Ik lees een ingezonden brief in de Alkmaarse Courant uit 1936. Er speelt wederom annexatiedrang bij gemeente Alkmaar, nu Heiloo en Oudorp.

De inwoner, wonend aan de Rijksstraatweg, vraagt zich af bij welke gemeente hij nu beter af is. De ene zijde van deze weg is gemeente Alkmaar, de andere zijde gemeente Heiloo.

**IS ANNEXATIE DOOR ALKMAAR
VAN EEN GEDEELTE VAN HEI-
LOO TOE TE JUICHEN?**

Bovenstaande vraag zal door de bewoners van den Rijksstraatweg (het gedeelte dat loopt van overzijde Regulierslaan tot Heilooërdijk) zeer zeker met een volmondig ja dienen te worden beantwoord. Waarom? Omdat zij zich zoo gaarne Alkmaarder weten? Och, laat ons eerlijk blijven. Of men Alkmaarder of Heilooër is, dat doet er bij de meesten niet toe. Veelal geeft de belas-

Bron: Maasbode 9 januari 1936

De inwoner ziet vooral voordelen voor zijn straat. De meeste inwoners en bestuur van Heiloo denken er anders over. Eind 1936 vinden gesprekken plaats met vertegenwoordigers van Gedeputeerde Staten over annexatie van Heiloo en Oudorp door Alkmaar. In juli 1937 keurt de "Kroon" de aangevraagde grenswijziging af. Wederom teleurstellend voor Alkmaar. De betrokken gemeenten hebben zich wel voorgenomen vriendschappelijk te blijven samenwerken.

Voordelen voor Alkmaar:

Waarschijnlijk lagere belastingen, maar wist de briefschrijver niet zeker.

Prima vuilophaaldienst drie keer per week (=Heiloo één keer), schitterende paden en straatverlichting, goede riolering aan de Rijksstraatweg, gas en elektriciteit goedkoper. Geen benoemde nadelen. Kortom, Heiloo kan zich beter voegen tot Alkmaar.

BOUWGROND BIJNA VERBRUIKT

*Groeiend Alkmaar moet
vleugels uitslaan*

**Annexatie nodig
van aantal
randdorpen**

(Van onze correspondent)
ALKMAAR, 11 juni — Nu het streekplan Noord-Kennemerland is vastgesteld, heeft Alkmaar een nieuwe poging ge-

Bron: De Volkskrant 11 juni 1963

Het is 1963 en Sint Pancras komt weer in beeld bij Alkmaar. Gemeente Alkmaar had eind 1962 het idee de gemeenten Oudorp, Koedijk en Sint Pancras, alsmede 600 hectare van de gemeenten Bergen, Heiloo en Egmond te

annexeren. Bij inwilliging van het verzoek vergroot het grondgebied van Alkmaar, 1458 hectare, met ongeveer 2900 hectare.

Het is een historisch besluit. Alkmaar ziet geen andere oplossing voor uitbreiding van woningbouw.

Voor industrie is al helemaal geen grond beschikbaar. Het Alkmaarse gemeentebestuur acht het niet verantwoord de totstandkoming van "Groot Alkmaar" over te laten aan de inzichten van andere betrokken gemeentebesturen. Bij goedkeuring van de annexatie kan het inwoneraantal van Alkmaar groeien van 43.000 tot een stad van ruim 115.000 inwoners over ongeveer 30 jaar. Alkmaar houdt rekening met de bouw van 23.100 nieuwe woningen en werkt daarop plannen uit. "Grote bedrijven in Nederland hebben het liefst met één grote gemeente te maken", stellen critici. Die ondernemingen hebben een te grote vinger in de pot. Zo kunnen deze bedrijven, in Noord Holland onder andere de Hoogovens, beter hun belangen afdwingen. Bijvoorbeeld: "Betere vestigingsvoorwaarden en subsidies, maar ook woningbouw en toewijzing aan hun medewerkers".

Heerhugowaard komt gelijk met een correctieverzoek over de nieuwe gemeentegrenzen, die deels door natuurgebied gaan. Alkmaar heeft geen bezwaar. Aangezien Heerhugowaard grenst aan Sint Pancras, vraagt deze gemeente ook de mening van Sint Pancras. Het gemeentebestuur schrijft op 10 november 1965 eveneens geen bezwaar te hebben.

In 1965 komen de eerste geluiden van verzet tegen deze annexatie. Oprichting van het Comité tot Behoud van Zelfstandigheid voor Sint Pancras is gaande.

Bron: De Volkskrant 7 mei 1965

Prof. mr. W.F. Prins, hoogleraar in het staats- en administratief recht te Utrecht, is door de gemeenten gevraagd een

"gemeenschappelijke regeling" te ontwerpen. De gemeenten zien meer in een onderlinge samenwerking dan annexatie door Alkmaar. Een bovengemeentelijk orgaan, genaamd Noord Kinheim, verdient de voorkeur indien de gemeenten elkaar niet vinden. De naam Kinheim

verbastert later tot Kennemerland. Een gedwongen huwelijk is niet de bedoeling. Eindhoven, Den Bosch en Tilburg zijn voorbeelden van steden die nieuwe bestuursvormen ontwikkelen, volgens Prins. Alkmaar richt zich op het nieuwe streekplan, dat de grenswijzigingen ondersteunt. Het gemeentebestuur van Alkmaar wijst de plannen van Prins resoluut af. Ook Gedeputeerde Staten toont zich niet bepaald enthousiast.

Er gaat, volgens ingewijden, dat jaar een protestbrief richting politiek Den Haag met daarop handtekeningen van 97% van de "volwassen" Sint Pancrasser bevolking tegen annexatie.

Onderstaand bericht komt voort uit een gemeenteraadsvergadering in Sint Pancras. (=bron: De Klin) Een aantal raadsleden waaronder De Vries, Brandsma, Bakker, Groen en Duif gaven hun mening over de annexatieplannen:

1: Alkmaar heeft in het verleden al vaker een annexatieverzoek gedaan, het verbaast ons niet. Men ziet opnieuw een kans.

2: Men wil ons opheffen en weggeven, omdat die ander het wil.

3: Er is vrees om achtergelegen gebied te worden.

4: Wij hebben prima accommodaties zoals sportvelden, bejaardentehuis, ijsbaan en een zwembad in voorbereiding.

5: Alkmaar ziet financiële voordelen, maar wordt Sint Pancras dan gebruikt als financieel sluitstuk?

6: Daarnaast zit Alkmaar te springen om 50.000 inwoners, want dan wordt de uitkering, nu fl. 18,- per inwoner, hoger.

7: Als woongedeelte is Sint Pancras zeer in trek, ook veel oud-Alkmaarders zijn hier heel goed thuis en willen vast niet terug naar Alkmaar.

8: Mensen uit de omringende dorpen werken in Alkmaar en zijn dus economisch gebonden, volgens gemeente Alkmaar. Dit rechtvaardigt nog niet de annexatie van Sint Pancras. Een klein gedeelte van de bevolking uit Sint Pancras werkt slechts in deze stad.

In juni 1966 stelt Gedeputeerde Staten (=GS) zich achter het verzoek van Alkmaar op. Het ontworpen streekplan is gelijk aan de wensen. Op 23 oktober 1967 kwam de minister van Binnenlandse Zaken, mr. H.J.J. Beernink, poolshoogte nemen in het gebied. Hij bezoekt ook Sint Pancras. GS en Beernink lijken op de hand van Alkmaar. Beernink belooft snelle behandeling in de Tweede Kamer. Als het kan vóór Pasen 1968.

In 1968 gaan helaas diverse gemeentelijke belastingen in Sint Pancras omhoog. Onder andere de ruilverkaveling is niet kostendekkend. Vruchtbare grond voor de akker- en tuinbouw. Niet om woonhuizen op te zetten.

Bron: De Volkskrant 31 augustus 1966

Alkmaar benoemt in dat jaar de agrarische inkomstenbron van de bewoners in zowel Koedijk als Sint Pancras. Die bron loopt achteruit, vooral in Koedijk. Dit rechtvaardigt daarom óók woningbouw op de gronden van deze gemeenten. In deze jaren vinden gesprekken plaats door het comité en ook al enige lobby richting de politiek. De betrokken gemeenten gaan ook in beraad over het opgaan in Groot Alkmaar. Meerdere wijzigingsvoorstellen op het plan van de gemeentegrenzen passeren de revue. De voorstellen vinden geen gehoor.

Op 18 oktober 1968 brengt minister Beernink het wetsontwerp: **“Wijziging van de grenzen der gemeenten Alkmaar, Bergen, Egmond-Binnen, Heerhugowaard, Heiloo, Oterleek en Zuid- en Noord-Schermer, gepaard gaande met opheffing der gemeenten Koedijk, Oudorp en Sint-Pancras”** (=in de volksmond ook: wetsontwerp Groot-Alkmaar) bij de Tweede Kamer in. Alkmaar heeft groot vertrouwen in de provincie en regering. Het gaat om honorering van de nota's over ruimtelijke ordening. De eerste nota is aanvaard door de Tweede Kamer. De tweede, het Streekplan Noord-Kennemerland, dat de provincie nu heeft vastgesteld, gaat nog richting de Kamer. Eind 1968 worden om die reden de protesten meer zichtbaar in Sint Pancras. Burgemeester Kroonenburg was vrij gelaten. Er zou weinig meer uit te richten zijn tegen de annexatie. Lag hij zich er al bij neer?

De voortrekker van die protesten werd Piet Vroegop. Geboren in 1913 en ontvallen op 72-jarige leeftijd. Hij heeft ongeveer 40 jaar op vele markten gestaan met verkoop van schoenen, laarzen, klompen en lederwaren. Hij wordt de grote voorvechter namens het dorp voor een zelfstandige gemeente Sint Pancras. Piet Vroegop, de (vice) voorzitter en begenadigd spreker van het opgerichte Comité tot Behoud van Zelfstandigheid voor Sint Pancras. Zijn bijnaam: **De Generaal**.

Bron: Foto Westfriesse Folklore

Waar komt die naam “De Generaal” vandaan? De anekdote is mooi. In die tijd waren in de regio twee dagbladen: “Het Noordhollands Dagblad (=NHD) en de Alkmaarse Courant (=AC).” Het NHD was goed op de hand van Vroegop. Zij aten bij wijze van spreken uit zijn hand. Alles wat Vroegop vertelde, nam het NHD voor meer dan 90% over. De AC was veel neutraler. Een jonge journalist van het NHD, Wout Smit, bezocht het kantoor van Vroegop voor een interview. Het artikel van 17 januari 1969 begint als volgt:

In St. Pancras zijn we 'n mens, *in Alkmaar worden we een nummer....*

Bron: Noordhollands Dagblad 17 januari 1969

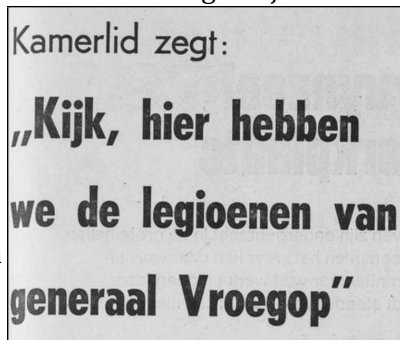
De journalist vindt Vroegop een geboren leider, overtuigend met handgebaren die niet overdreven aandoen. Annexatie is een erg belangrijke zaak en nu onrechtvaardig. Hij koestert geen wrok tegen Alkmaar. Vroegop verdient daar toch als marktkoopman zijn brood. Hij benoemt het dorpse karakter en de gave gemeenschap in Sint Pancras. "Eén familie in lief en leed!" Annexatie vermoordt het dorp. Sint Pancras kan zich prima zelf bedruipen. Hij wijst op de mogelijkheden, in een hechte samenwerking, de groei van de kaasstad op te vangen. Alkmaarse schaalvergroting lijkt misschien wel ideaal. Afwerpen van bewezen gunstige resultaten is nog nooit gebeurd. Nu Alkmaar niet luistert, moeten we (=Sint Pancras, Koedijk en Oudorp) protesteren. Op 31 januari neemt het hele dorp vrijaf voor een vredelievende optocht, denkt Vroegop. Optimistisch is hij niet. Als nuchter denkende zakenman gelooft hij wel in actie. Het interview sluit af met de woorden: *"En wanneer de acties op 31 januari niet het gewenste resultaat opleveren, dan komt hij beslist met een plan voor een massaal protest in De Haag. Hoe dat allemaal moet gaan en wanneer, weet hij nog niet. Maar als Pieter Vroegop iets in zijn hoofd heeft...."*

Was alles al niet verloren? Nu kon Piet Vroegop slecht tegen zijn verlies. Ja, het was een verloren zaak als je het goed bekijkt. Vanuit de Tweede Kamer was minstens 2/3 van de Kamerleden vóór de herindelingsplannen.

Vroegop blufte daarom regelmatig, ook bij politici. Hij begon over de Boerenoorlog in Zuid Afrika in het Victoriaanse tijdperk. Hij benoemde Christiaan de Wet, een boeren "generaal" tijdens de tweede Boerenoorlog. De Engelsen waren de grootmacht, de boeren de kleine partij. De boeren wisten, door slim te zijn, soms alsnog een overwinning te behalen. De Engelsen hadden veel meer munitie met wapens op een schootsafstand van 90 meter. De boeren hadden minder wapens en schoten tot 70 meter afstand. De boeren wachtten de Engelsen binnen die 70 meter op en elk schot was raak! "Wij doen hetzelfde", aldus Vroegop. Kansen afwachten en schieten als de "vijand, in dit geval de politici" binnen schootsafstand zijn. Dat de boeren uiteindelijk verloren, wist Vroegop wel, de aanhoorder niet.

Ik sprak de betreffende journalist, Wout Smit, op 15 oktober 2020. Het bewuste krantenartikel had ik hem toegezonden. Hij vond het nog steeds een sterk stuk en mooi geschreven. Ik vertelde hem het verhaal van de Boerenoorlog in Zuid Afrika. Was hij de man die Piet Vroegop de bijnaam "De Generaal" bezorgde? Het antwoord was "nee". Hij kon het oorlogsverhaal niet herinneren. Mocht Piet Vroegop het hebben verteld, zou de journalist dat ongetwijfeld in het krantenartikel opnemen. Is te mooi!

Toch heeft Vroegop de bijnaam gekregen vanuit een krantenartikel. Die vind ik in een latere publicatie in dezelfde krant. Een uitspraak van een lid van de vaste Kamercommissie. Zij hebben ongetwijfeld het verhaal over de Boerenoorlog gehoord en vergeleken het met de protestoptocht van 31 januari 1969.

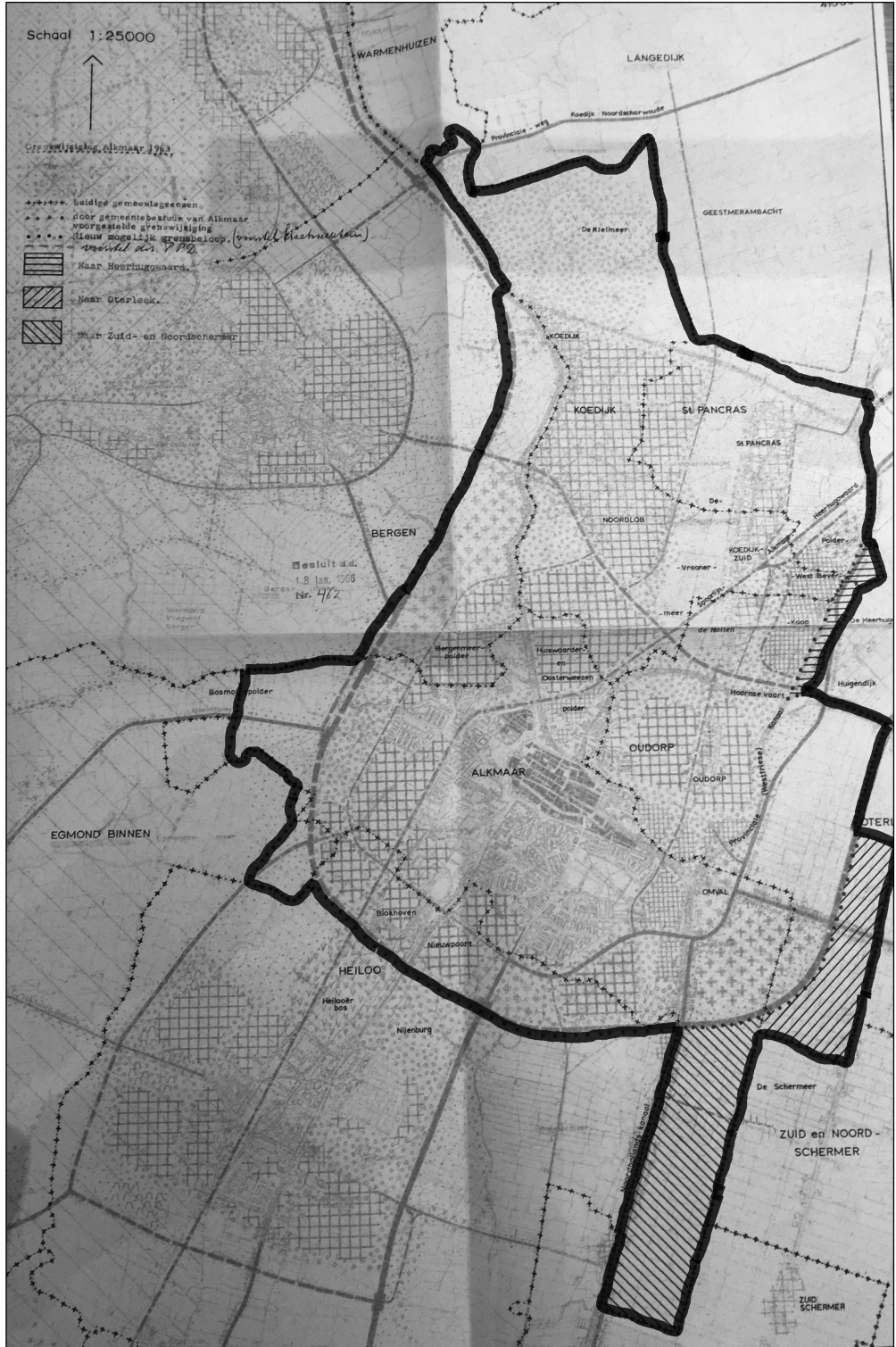

Bron: Noordhollands Dagblad 01-02-1969

Vroegop's tomeloze strijd hebben velen in Sint Pancras, politiek Haarlem en Den Haag geweten. Later meer over zijn inzet tot behoud van zelfstandigheid, waarvoor bij van burgemeester Kroonenburg wegens zijn verdiensten een porseleinen bord met het wapen van Sint Pancras kreeg.

Over welk gebied praten we nu in de regio, die door grenscorrectie naar Alkmaar zou overgaan? De Tweede Kamer commissie voor Binnenlandse Zaken lijkt in meerderheid overtuigd. Alkmaar moet ruimte krijgen om uit te groeien naar een grote kern. Die kern krijgt aantrekkingskracht op randstad bewoners. Het wetsontwerp stelt voor de grenzen van Alkmaar, Bergen, Egmond-Binnen, Heerhugowaard, Heiloo, Oterleek, Zuid-Schermer, Noord-Schermer aan te passen en opheffing van Koedijk, Sint Pancras en Oudorp. Er blijven echter vele vragen van de commissie onbeantwoord na een bezoek aan deze regio. Op de volgende pagina het overzicht van de nieuwe grenzen. Voor de Schermer is een kleinere annexatie bespreekbaar en ook voor Heerhugowaard is een aanpassing mogelijk.

De bron op de volgende pagina: Noord Hollands Archief, eigen bewerking.

Zoals gezegd, begin januari 1969 komt Sint Pancras massaal in protest. Plannen beramen om de annexatie door Alkmaar tegen te houden! De maand januari is cruciaal. De missie: "De vaste Kamercommissie overtuigen!" Op 13 januari staat een bijeenkomst gepland in het café van Kuilman, georganiseerd door het Comité tot Behoud van Zelfstandigheid. In dit café is ruimte voor 300 personen. Als uitwijkmogelijkheid is de katholieke hulpkerk met extra ruimte beschikbaar. Voormalig wethouder Jac. De Vries uit Sint Pancras heeft een resolutie samengesteld. Deskundigen zullen deze resolutie op de juiste wijze formuleren. Op deze dag vraagt het comité aan alle aanwezigen op de vergadering goedkeuring. Daarna zet het comité met spoed een handtekeningenactie op touw in de dorpen Sint Pancras, Koedijk en Oudorp. Het, door de drie genoemde gemeenten gesubsidieerde, comité hoopt ook een geluid te horen van burgemeester van Alkmaar, H.J. Wytema.

Het is 13 januari 1969. Vandaag slijpt het comité de messen, voor de protestoptocht op 31 januari, bij Kuilman in: Café Restaurant Bar 't Wapen van Vrone aan de Bovenweg 180. De dag dat de vaste Kamer- commissie een bezoek gaat brengen aan Sint Pancras.

Bron: Suikerzakjes van Ruud Both

Honderden inwoners van zowel Sint Pancras en Koedijk hebben de bijeenkomst bezocht. De belangstelling was zelfs groter dan het actie comité hoopte. Meer dan 100 mensen konden geen plaats vinden en probeerden

Protest tegen annexatie door Alkmaar

Bron: Noordhollands Dagblad 14-01-1969,

53 verenigingen lopen mee in protestoptocht

Bron: Noordhollands Dagblad 16-01-1969

op straat een woord op te vangen van wat binnen werd gezegd. Vroegop liet ook van zich horen. Hij is die dag een uitstekende spreker en speelt in op een emotionele zaal met mensen. Hij heeft de gave om alles uit het hoofd te vertellen en te overtuigen. **"Wij willen zelfstandig blijven, ik herhaal, wij willen zelfstandig blijven. Wie is er blij, dat we straks door Alkmaar worden ingelijfd? Ga staan als je dit niet wilt."** Iedereen stond op, behalve aanwezig Alkmaars raadslid, Frans Zeilemaker.

“Sint Pancras leeft en bouwt aan zijn toekomst, zegt Vroegop. Wanneer in de streek taken worden opgelegd, zijn we tot alle samenwerking bereid.” Het is rumoerig in de zaal. Vroegop gaat verder. De mentaliteit van de bevolking verschilt in het dorp zo met die van de stad. De gemeenschap in Sint Pancras is zo gaaf en eensgezind. Bij feesten en sterfgevallen leven we mee. In lief en leed één grote familie. Wanneer we bij Alkmaar worden gevoegd, zouden we gewoonweg een stiefkind worden. Dat los je niet op met een wijkraad.

Als we met z’n allen op één persoon zouden stemmen, komt die nog niet in de gemeenteraad. Dan worden zowel Sint Pancras en Koedijk het “trappelend” van Alkmaar. Nu verdient dit woord wel enige uitleg.

Trappelend of vanuit spraak trappel-end is een uitdrukking afkomstig uit de land- en tuinbouw. Wanneer de agrariër zijn akker ploegt, blijft het laatste gedeelte onbewerkt, omdat het paard daar met het landbouwwerktuig keert en op dat gedeelte dus niet kan zaaien en bewerken. Dit deel trapt het paard plat, krijgt dus veel minder of geen aandacht en bungelt erbij.

Mede vanwege deze speech vraagt het comité Vroegop voorzitter, spreker en ambassadeur namens het dorp te zijn. In het comité waren onder andere ook vertegenwoordigd: Jac. de Vries, Gert Tol, Jan van Horick, Nico Spaan, Johan Bijpost, Roel van Westerop en Jaap Volger. Er waren meer mensen die mee werkten. Ik wil niemand tekort doen.

Na de pauze komen diverse inwoners aan het woord. Ook een Alkmaarder, die voor deze annexatiestrategie van Alkmaar geen steekhoudende argumenten hoort. Vroegop sluit de vergadering af met de mededeling op 31 januari een grote manifestatie te organiseren in de vorm van een vredelievende optocht. Iedereen steekt de vlag uit en maakt leuzen. Zijn laatste woorden: “Zet uw schouders eronder, wij willen als mens leven en niet als nummer. Dit zal ons moed en energie geven om het Binnenhof te bestormen voor een rechtvaardige zaak”.

De resolutie waarin de dorpen zich met klem verzetten tegen het bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel tot annexatie door Alkmaar, werd met algemene stemmen aanvaard. De resolutie biedt het comité bij de Tweede Kamer aan, voorzien van een zo groot mogelijk aantal handtekeningen.

De resolutie heeft de volgende inhoud:

Aan de ingezetenen
van St. Pancras en Koedijk.

Op de protestvergaderingen van 13 en 17 januari 1969 in St. Pancras
en van 16 januari 1969 in Koedijk is onderstaande resolutie aangenomen.

Voorzover U het hiermee eens is, verzoeken wij U op een afzonderlijke lijst
Uw handtekening als bewijs van instemming te plaatsen.
Deze lijst wordt U nu of zeer binnenkort aangeboden en zal naderhand
aan de resolutie worden gehecht om als volkspetitionnement aan de regering
te worden overhandigd.

St. Pancras, 18 januari 1969.

R E S O L U T I E
=====

Ondergetekenden, meerderjarige ingezetenen van de gemeenten St. Pancras
en Koedijk, in vergadering bijeen de 13^e januari 1969,
verklaren:

1. dat zij protesteren tegen een samenvoeging met de gemeente Alkmaar, die haar zonder enige inspraak der betrokken burgers wordt opgedrongen.
2. dat zij een verzorgingspeil genieten, dat geen verbetering behoeft en het in sommige opzichten (sportaccomodatie, bejaardenzorg, riolering) aan Alkmaar ten voorbeeld kan worden gesteld.
3. dat zij bij een sluitend financieel beheer van de eigen gemeente geen enkele behoefte gevoelen de geldelijke zorgen van Alkmaar te helpen verlichten.
4. dat zij vrezen, dat het goede contact met de gemeentelijke overheid bij samenvoeging verloren gaat en dat een stroeve afwikkeling van zaken er onvermijdelijk voor in de plaats treedt.
5. dat zij ervaren hoe ook nieuw-gekomen bewoners het verblijf in een kleinere gemeenschap verkiezen boven dat in een grotere plaats.
6. dat zij van mening zijn, dat de Overheid de gemeenschapszin, die zij zo sterk wil bevorderen, door annexatie juist ondermijnt.
7. dat zij het beslist oneens zijn met de mening dat alleen Alkmaar de taak zou zijn toebedeeld om bevolkingsaanwas en industrialisering op te vangen.
8. dat zij zich geheel achter de argumenten stellen, die door het gemeentebestuur en door de commissie tot behoud van zelfstandigheid reeds tegen annexatie zijn ingebracht.
9. dat zij volledig bereid zijn tot samenwerking met behoud van eigen zelfstandigheid, maar samenvoeging met Alkmaar beslist afwijzen.

Bron: Archief H. Vroegop

De burgemeester van Alkmaar laat zijn gezicht niet zien deze avond. "Als iemand boter op zijn hoofd heeft, staat die liever niet in de zon", roepen een aantal Sint Pancrassers.

Op 23 januari 1969 staat een groot interview met de heer Frans Zeilemaker van CPN Alkmaar in het Noordhollands Dagblad. Hij omschrijft de dorpen als een "door de dood bedreigd" gemeenschapslichaam. Hoe lang zal de "doodstrijd" duren? Hij verwacht een meerderheid voor het wetsvoorstel in de Tweede Kamer. Alkmaar moet bouwen, eerst de Oudorperpolder en misschien over 15 jaar wel tot Koedijk en Sint Pancras. De protesten in de dorpen kwamen meer van de ouderen en vanuit emotie, kreeg Zeilemaker de indruk. Verklaarbaar, want ouderen voelen zich meer verbonden met de streek.

Is het verstandig zo'n interview te geven? Uiteraard voor het Noordhollands Dagblad een mooi artikel. De raadscommissie in Alkmaar gaat vanzelfsprekend uit van een grenscorrectie, volgens het Noordhollands Dagblad van 28 januari 1969. Ondanks de "anti Alkmaar" stemming!

Dit soort uitspraken motiveert het actiecomité natuurlijk nog meer.

Oproep aan de burgerij

Het comité tot Behoud van Zelfstandigheid roept de burgerij op om volledig mee te werken aan de grote

PROTESTDEMONSTRATIE

op vrijdag 31 januari 1969, 's middags om plm. 3 uur ter gelegenheid van het bezoek van de Vaste Commissie van Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer.

1. Steek van alle huizen de vlag in top
2. Breng zo mogelijk op eigen erf of gevel een eigen spreuk of voorstelling aan die uw wens tot zelfstandigheid duidelijk maakt
3. Hang het raambiljet (dat u door comitéleden wordt gebracht) goed zichtbaar op
4. Neem deel aan de grote optocht, die als vredelievende demonstratie, door het comité wordt georganiseerd

Bron: Archief H. Vroegop

We zijn 31 januari 1969. De vaste Kamercommissie van Binnenlandse Zaken bezoekt de regio voor een hearing. Daarna als sluitstuk een optocht door het dorp. Sint Pancras schudde op zijn grondvesten. Oudorp deed niet mee.

Sint Pancras protesteerde massaal

Bron: Noordhollands Dagblad 1 februari 1969

Een protestoptocht van zeker vier kilometer lengte. Van de Halvemaansbrug tot aan de hervormde kerk. Het totaal aantal demonstranten was naar schatting 4000 en begeleidde de leden van de commissie. Alsof het hele dorp een vrije dag had genomen. De bus met de Kamerleden kwam slechts stapvoets vooruit.

Massale betogingen voor zelfstandigheid INWONERS BEDREIGDE DORPEN LIETEN DE TANDEN ZIEN

Bron: Alkmaarse Courant 1 februari 1969

De bus was al laat en wilde niet meer stoppen. Bij verzorgingstehuis Molenhoeve stonden kinderen met bossen tulpen, te schenken aan de commissieleden. Rijdt de bus voorbij? Dirk Verkuil kwam op het idee om op straat voor de bus te liggen. En wat doe je dan als buschauffeur? Toch maar stoppen! De commissieleden vonden het in ieder geval prachtig en konden de actie wel waarderen.

Dan de leuzen langs de weg.

- Al zijn wij nog zo oud, bij Alkmaar voor geen goud.
- Is annexatie uw beloning voor steeds sluitende begroting.
- Alkmaars Victorie, is voor ons geen glorie.
- Sportaccommodatie + Annexatie = Degradatie.
- Alkmaar's profclub mag hier toch wel trainen! Daarvoor hoeven ze ons niet in te nemen!!!!!!!
- Gemeenschapszin bewaren, dan niet bij Alkmaar scharen.
- Eendrachtig jong en oud, vechten wij voor zelfbehoud.
- 't Zal Alkmaar niet bevallen, Sint Pancras tussen de wallen.
- Geen voor- of achterstad, Sint Pancras blijven, dat is dat.
- Alkmaar, wil je Sint Pancras pakken? Betaal je schulden maar uit eigen zakken.
- Wij willen niet annexeren, laat Alkmaar wat anders proberen.
- Ze komen er niet in!

Geen ongeregeldheden bij haering in Bergen
**KAMERLEDEN BEDOLVEN
ONDER REEKS BEZWAREN**

Bron: Noordhollands Dagblad 31 januari 1969

Bron: Eigen foto, eigen collage naar het idee van de foto in het Noordhollands Dagblad, 31 januari 1969.

's Middags vliegt boven de gemeenten Sint Pancras, Oudorp en Koedijk een vliegtuig, die minimaal 5000 strooibiljetten uitwerpt over de annexatie. De hoofdtekst luidt: "Wij willen zelfstandig blijven". Ook bedankt het comité de inwoners voor de inzet en het verzoek de strijd voort te zetten.

Zowel radio als televisie waren deze dag aanwezig voor een sfeerimpressie en interviews met inwoners, uiteraard ook met Piet Vroegop. Hij diende KRO-verslaggever Ben Smit van repliek met de vraag over de grondnood van Alkmaar. "Dit is niet de zaak van Sint Pancras. Het kan geen terrein aanbieden, omdat het dorp de grond zelf nodig heeft".

De hearing werd eerder die dag gehouden in de Volkshogeschool “De Zandhoeve” in Bergen. Sint Pancras was om 12.20 uur aan de beurt tot 12.35 uur. Een kwartier slechts. Burgemeester van Alkmaar, H.J. Hytema, protesteerde vooraf met klem. Ook vertegenwoordigers van niet in de raad zittende politieke partijen mochten het woord voeren. Voorzitter van de Kamercommissie, E.H. Toxopeus, wees de bezwaren van de hand. “Het houden van openbare hearings is een traditie geworden”, merkt hij op. Zelfs particulieren, die nergens aan gebonden zijn, voeren het woord. Dus ook Piet Vroegop.

En de Kamerleden gingen even recht zitten toen deze actieleider begon aan zijn donderspeech:

- Het verweer is oprecht en goed gemeend.
- Als wij onze zelfstandigheid verliezen, waar blijft dan de veel geroemde inspraak?
- Zelfs als de inwoners van Sint Pancras, Koedijk en Oudorp hun stem uitbrengen voor een vertegenwoordiger in de Alkmaarse Raad, dan nog haalt diegene geen raadszetel.
- In Sint Pancras is geen woningnood, er zijn geen krotten.
- Er zijn goede medische voorzieningen.
- Er zijn geen relletjes.
- Er zijn goede rioleringen en een goede vuilophaaldienst.
- We hebben sluitende financiën.
- Er is een goede sportaccommodatie waar zelfs Alkmaarse clubs komen oefenen.
- Waar vindt u een gemeenschap, die binnen veertien dagen een bedrag van fl. 32.000,- bijeen brengt voor een zwembad.
- Steeds meer Nederlanders verkiezen te wonen in een klein hecht dorp met goede voorzieningen.
- Nog nooit heeft een dorp zo eensgezind pal gestaan voor de vrijheid. **LAAT ONS VRIJ.** De woorden inlijving en annexatie roepen herinneringen op aan de middeleeuwen. Men wil een gave dorpsgemeenschap toch niet laten verpauperen tot een trappelend. Kan de regering niet beter streven naar sterke randgemeenten dan naar mammoetgemeenten met alle verkrampte verschijnselen van dien? Als één man pleiten wij: **KAMERLEDEN LAAT ONS VRIJ.**

Wethouder J. de Lange van Alkmaar was vrij kort bij de hearing en benadrukte de nijpende woningbouw. Hij verstreekte een reeks cijfers vanaf eind 1963.

Toen werden 1264 woningen gebouwd. Eind 1968 slechts 367 stuks wegens gebrek aan bouwgrond. Alkmaar moet groeien.

De Kamercommissie vraagt zich af waarom een evenwichtige opbouw van de agglomeratie niet te verwezenlijken valt bij de vorming van een nieuwe randgemeente, opgebouwd uit Sint Pancras, Koedijk en de tot Oudorp behorende buurtschap. Zijn daar planologische bezwaren tegen? De commissie uit zijn twijfels over de annexatie in noordelijke richting.

De protestdemonstratie, na de hearing door de Sint Pancrasser bevolking, was zoals eerder beschreven imposant. 31 januari 1969 is een enerverende dag in de historie en heeft Sint Pancras geschiedenis geschreven. Indrukwekkend wat er gebeurde, vonden zowel de burgemeester van Sint Pancras en de leden van de vaste Kamercommissie van Binnenlandse Zaken. De legioenen van: "De Generaal"!

Het aantal geplaatste handtekeningen, tegen annexatie, stond deze dag op 2289. Volgens het comité hebben 99% van de volwassen inwoners getekend.

Begin 1970 treedt Alkmaarse burgemeester H.J. Wytema af. Zijn opvolger is de heer R.J. de Wit. Tijdens zijn installatierede sprak hij over een snelle beslissing tot grenswijziging van het Alkmaarse gebied. Kroonenburg reageert: "Sint Pancras wenst onder geen enkel beding Alkmaar te worden." Angst voor "grote broer" Alkmaar over massale woningbouw ligt daar nog steeds aan ten grondslag.

Sint Pancras, Koedijk en Oudorp hebben Prof. S. Groenman in de arm genomen. Hij heeft enige faam verworven als verdediger van kleine gemeenten, bedreigt met annexatie door grote gemeenten. Groenman controleerde de juistheid van de aangevoerde argumenten.

Uit een memorie van antwoord van minister van Binnenlandse Zaken, H.K.J. Beernink, benoemt hij taken in een grotere gemeente die zich **niet** lenen in een gewestelijke aanpak. Bijvoorbeeld: stadsuitbreiding en voorbereiding daarvan zoals het bouwrijp maken van gronden. *Ophogen van het laaggelegen gebied Daalmeer is noodzakelijk voor woningbouw. Wie betaalt dat? Blijft een woning dan wel betaalbaar?* Afvoer van water en vuil. Aanleg en beheer van wegen. Industrialisatiepolitiek. Woonruimtebeleid. Politie. Openbare orde. Veiligheid. Brandweer. Het woordje **niet** is geen vergissing. "Volstrekt onbegrijpelijk en ontoelaatbaar", volgens Groenman. In de Tweede Kamer krijgt Beernink die opmerking ongetwijfeld op zijn bordje. De vaste Kamercommissie is niet gek.

Uit ervaring benoemt Groenman eveneens een paar fouten, regelmatig genoemd in toelichtingen bij herindelingen.

- Willekeur is daar één van. Waarom wel Sint Pancras, Koedijk en Oudorp en niet volledig Heiloo? Een echt steekhoudend antwoord daarop komt er niet van minister Beernink.
- Ook het argument van het wonen en werken wordt verkeerd gebruikt. Je ziet in de buurt van steden, dorpen groeien waar de mensen zich vestigen. Ze wonen er rustig. Ook omdat ze bij het station in de stad kunnen parkeren en dan de trein nemen naar het werk. Het betreffende dorp moet dan niet automatisch bij de stad horen.

Groenman is overtuigd voorstander van het dorpse leven in kleinere gemeenschappen, waar de democratie voelbaar is. Hij twijfelt of annexatie nog wel een goed middel is om een grote stad te helpen aan zijn noodzakelijke ruimte voor uitbreiding. Gewestvorming blijft wel belangrijk. Hij pleit al vijftien jaar voor gewesten en degene die de gewesten van de grond krijgt, wordt “dé Thorbecke van deze eeuw”. Minister Beernink kondigt aan, volgend jaar een nota te schrijven om ons land mogelijk in 40 gewesten op te delen. Zijn opvolger W.J. Geertsema gaat na de verkiezingen deze nota verder oppakken. Groenman denkt, dat er dan geen provincies meer nodig zijn. Dit blijkt anno nu toch iets te voorbarig te zijn geweest.

“Beraadsgroep Groot-Alkmaar” is op 19 mei 1970 opgericht. Het lijkt een tactische zet van Alkmaar. Vertegenwoordigers van alle betrokken gemeenten waren hierin vertegenwoordigd. Alkmaar probeert in deze groep de herindelingsproblematiek glad te strijken en het streekplan Noord-Kennemerland, zo veel als mogelijk, ongewijzigd realiseerbaar te krijgen. Met weinig succes.

Piet Vroegop is fel tegen een behandeling van het wetsontwerp vóór de kerst van 1970. Den Haag moet rekenen met een mogelijke “blitzkrieg”. Waarom? Minister Beernink veegt alle bezwaren van de het comité van tafel. Snelle behandeling van het wetsontwerp is een ramp. Het comité heeft dan geen tijd meer om uitgebreid de motieven van de minister te weerleggen. En zonder die weerleggingen geeft Vroegop geen cent meer voor de zelfstandigheid van Sint Pancras en Koedijk. Oudorp heeft hij opgegeven. Hoe denkt hij dat op te lossen? Kamerleden weten nu nog niet wat ze op het voorstel van Beernink moeten vragen. Vroegop heeft de leden daarom mondeling alvast wat vragen toegestopt om de minister in het defensief te dwingen en de zaak te vertragen.

Ook door raadsfracties zijn brieven gestuurd met in totaal negen steekhoudende vragen. Dit alles te behandelen op 10 december.

Op 28 november 1970 is Piet Vroegop aanwezig bij een radioprogramma van de NOS, uitgezonden de dinsdag erna op "Hilversum 2". Hij mag minister Beernink vragen stellen over de annexatie.

De Generaal praatte als Brugman. Zijn pleidooien voor behoud van zelfstandigheid waren tevergeefs. Op zijn eigenzinnige wijze legde Vroegop keer op keer zijn argumenten tegen annexatie op tafel. Het lukte hem niet de minister, bij wijze van spreken, onder tafel te praten. Beernink spreekt bewondering en waardering voor het werk van Vroegop uit, maar het regionale- prevaleert boven het plaatselijke belang. "Het is geen straf!" Vroegop wijst Beernink op het feit dat minstens 98% van de bevolking vóór behoud van een zelfstandige gemeente is. 1,5% wil zich niet uitspreken. De overige 0,5% zet bewust geen handtekening.

"We hebben als staatsburger plichten maar hebben ook rechten. Wat is de zin van inspraak en democratie als toch niet met de wensen van de bevolking rekening wordt gehouden", volgens Vroegop. "Er wordt wél met de wensen van de bevolking rekening gehouden", stelt Beernink. "Maar algemeen belang prevaleert!" Beernink liet zich niet overhalen tot een andere visie. Vroegop overigens ook niet. Gespreksleider Hans Wiegel wilde Vroegop de mond snoeren, maar hij zei: "Ik ben maar een gewone jongen. Ik ken hier de procedure niet. Maar ik heb nog wél wat te zeggen." Met deze hartenkreet stal hij de show van het radioprogramma met zelfs een spontaan applaus.

Een alternatief plan is, volgens Vroegop, een gemeente van 10.000 inwoners met Sint Pancras, De Nollen en Koedijk. Het comité krijgt zelfs steun van Langedijk, die het wetsvoorstel van Groot -Alkmaar ook niet ziet zitten.

Op 9 december 1970 is in de raad van Sint Pancras een motie met algemene stemmen aangenomen. De gemeenteraden van Alkmaar, Sint Pancras, Koedijk en Langedijk moeten op korte termijn rond de tafel zitten om tot een voor ieder aanvaardbare oplossing voor Groot-Alkmaar te komen. PvdA Tweede Kamerlid, C. Egas, is dan bereid als gespreksleider op te treden.

Het volgende voorstel is aan Alkmaar voorgelegd: "Akkoord gaan met een simpele grenscorrectie, door het afstaan van het gebied ten zuiden van de geprojecteerde weg Huijgendijk-Kogendijk aan Alkmaar." Alkmaar kan doorgaan met bouwen tot een gemeente van ongeveer 94.000 inwoners. Sint Pancras en Koedijk groeien dan mogelijk ook met 5000 inwoners.

Waarom deze motie? Alkmaarse PvdA fractieleider J. Helder laat in een interview onmiskenbaar blijken, niet gelukkig te zijn met het wetsontwerp Groot-Alkmaar. De bezwaren van Sint Pancras en Koedijk kan hij wel begrijpen. Volgens het wetsontwerp moet Alkmaar groeien tot een stad van 120.000 inwoners. "Alkmaar met 80.000 tot 100.000 is ook al een aardige stad", volgens Helder. Hij ziet meer in de vorming van een gewest. Een bovengemeentelijke regeling, die grote zaken van het hele gebied gaat aanpakken. Bijvoorbeeld woningbouw, reiniging en vuilverbranding.

Een gewestraad staat dan aan het hoofd, waarbij de leden rechtstreeks gekozen worden door de gemeenten. Het aanvaarden van het wetsontwerp noemde hij catastrofaal. Alkmaar heeft de grond van Sint Pancras en Koedijk niet nodig voor zijn uitbreiding.

Het is funest voor Alkmaar wanneer er vlak voor de behandeling van het wetsontwerp Groot-Alkmaar in de Tweede Kamer oppositie tegen annexatie wordt gevoerd vanuit.....Alkmaar!! "Op deze wijze plaats je een bom onder het wetsontwerp", reageert burgemeester R. de Wit uitermate fel. De Alkmaarse raad is verdeeld over deze actuele zaak. De Alkmaarse raad gaat wel vrijblijvend in op de uitnodiging voor een gesprek, voorgesteld door de raad van Sint Pancras.

Op 10 december 1970 vergadert de vaste Kamercommissie. Het lijkt voor Sint Pancras de goede kant op te gaan met het geopperde idee om van Sint Pancras, Koedijk en Langedijk één plattelands gemeente te maken. Voor Oudorp worden de banden met Alkmaar nauwer, want een deel van de stedelijke bebouwing van Alkmaar vindt hier al plaats. Grenswijzigingen met de gemeenten Heiloo, Bergen en Egmond lijken aanvaardbaar. De "vragenactie" van Vroegop heeft succes. De vaste Kamercommissie van Binnenlandse Zaken kan het definitieve wetsontwerp door de vele vragen niet meer vóór het kerstreces aan de minister sturen. Er heerst grote vreugde bij het actiecomité. Een "blitzkrieg" is niet nodig. Is Victorie gekraaid buiten Alkmaar?

Alkmaar was "not amused" en probeert in Den Haag alsnog het wetsontwerp tot grenswijziging vóór de kerst in behandeling te krijgen bij de Tweede Kamer. Burgemeester R. de Wit van Alkmaar zit een hele dag voor lobby in Den Haag. Minister Beernink laat, vanwege het mogelijke uitstel na kerst, het wetsontwerp dan aan zijn opvolger. Want in 1971 zijn verkiezingen.

Nog meer vertraging! "Sint Pancras onbestuurbaar", suggereert Alkmaar! Het personeel loopt weg! Enkele mensen staan op het punt van instorten omdat ze het niet langer bolwerken!

En sollicitanten op openstaande vacatures komen er vrijwel niet! Werkelijkheid of verzinsel? Niemand kan het mij bevestigen.

“De belangen van de ambtenaren zijn in Alkmaar in veilige handen”, oppert Alkmaar als laatste. De argumenten baten niet.

Na het vrijblijvende overleg belooft Alkmaar aan Sint Pancras, Koedijk maar ook aan Oudorp, bij annexatie behoud van het eigen dorpskarakter. Alkmaar wil, in overleg met de bevolking van de drie dorpen, naar een maximaal gunstige inpassing in het groot stedenbouwkundige geheel van Alkmaar-Noord. Een charme offensief richting de betreffende dorpen? Middels een brief met de nota “Alkmaar Noord” maakt Alkmaar dit voorstel bij de Tweede Kamer kenbaar. Daarnaast nogmaals de vraag om spoedige behandeling van het wetsontwerp wegens de naderende verkiezingen.

In 1970 vindt de oprichting plaats van de kabouterbeweging, de Alkmaarse Oranje Vrijstaat. Menig niet politiek actieve jongeren sloten zich aan bij de kabouters, die zich, met een verwijzing naar Alkmaars handelsmerk, “Kaasbouters” gingen noemen. Zij behalen één raadszetel in 1970. Ook de Kaasbouters hebben vragen aan de Alkmaarse raad. Kunnen drie gemeenten zelf niet beslissen bij welke gemeente zij zich willen aansluiten? Waarom raadpleeg je de bevolking niet, óók die van Alkmaar? Hoe zit het met het milieu en het economisch belang bij woningbouw? De kritische vragen nemen de overige raadspartijen niet serieus en wuiven deze weg. Niet in het belang van (Groot) Alkmaar.

Op 17 december 1970 neemt de Alkmaarse raad een motie aan, ingebracht door VVD en VCP, in de stemverhouding 19 : 12. Alkmaar dringt er bij Minister Beernink en de Tweede- en Eerste Kamer op aan om spoedige behandeling van het wetsontwerp Groot Alkmaar. Tegen stemden PvdA (=1 lid niet), D’66, CPN, PPR en Kaasbouters ofwel, de linkse partijen stemmen tegen.

Vooral burgemeester De Wit was fel. Hij was naar Alkmaar gekomen vanwege de toekomstige expansie. Hij had niet zoveel tegenstemmers verwacht. Een trieste zaak. Een onderhoud tussen Alkmaar en Langedijk is alleen wenselijk, indien het gesprek gaat over samenvoeging van de randgemeenten. Alkmaar maakt geen vrienden. De Strijd om Sint Pancras is nu echt los gegaan.

We zijn inmiddels 1971, het jaar van de waarheid. Het is in februari nog steeds niet bekend wanneer het wetsontwerp in de Tweede Kamer in behandeling gaat.

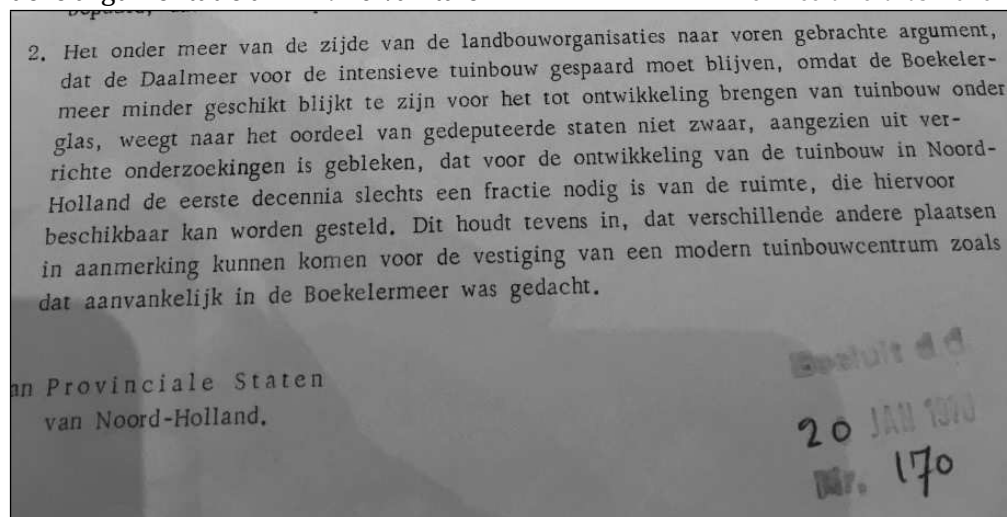
Het wetsontwerp lijkt naar de volgende kabinetsperiode getild. Het ontwerp staat nog steeds op de agenda als “nog te behandelen”. Na 11 maart neemt de Kamer geen besluiten meer.

Gemeente Alkmaar is hier beslist niet blij mee. “Vanaf december 1962 is Alkmaar al bezig met de annexatie”, aldus burgemeester De Wit.

Piet Vroegop meent: “Het streekplan Noord-Kennemerland waaruit de annexatie voortvloeit, heeft veel verouderde en door tijd en feiten achterhaalde uitgangspunten. Alkmaar heeft zelfs meegewerkt aan het streekplan. Omdat het streekplan is verouderd, is annexatie door Alkmaar niet meer nodig.” Hij vindt, namens het Comité tot Behoud van Zelfstandigheid, steun bij raadsfracties in verscheidene omliggende gemeenten. Maar ook bij een deel van de raadfracties van Alkmaar via een motie met toch 12 tegenstemmers!

Echter de plannen van Alkmaar vereisen doorgang! In 10 jaar tijd bebouwing van de wijken Huiswaard 1, 2 en 3. Daarnaast realisatie van de wijken Daalmeer 1, 2 en 3. De omliggende dorpen vinden bebouwing van de Daalmeer niet passen. Het is uitermate vruchtbare tuinbouwgrond. Gebied de Boekelermeer in Alkmaar is als (glas)tuinbouwgebied aangewezen. Dat de grond daar beter zou zijn dan in de Daalmeer, is volgens de agrariërs, die al jaren verbouwen in dit gebied, pertinent onjuist. Gedeputeerde Staten veegt deze argumentatie al in 1970 van tafel.

Bron: Noord Hollands Archief

Bouwen in de Daalmeer is, koste wat kost, noodzakelijk. Alkmaar kan met de ontwikkeling van Daalmeer kosten compenseren. Indien wordt afgezien van een stedelijke bebouwing in dit gebied, vertragen de plannen voor de ontwikkeling van de noordvleugel van Groot-Alkmaar. Consequentie daarvan is het openen van een nieuw overleg om elders in de omgeving van Alkmaar gronden voor stedelijke doeleinden aan te wijzen.

Dit met de gelijktijdige ontwikkeling van Huiswaard. Gedeputeerde Staten (=GS) ziet geen aanleiding het streekplan te wijzigen. Positief punt is het akkoord gaan van een artikelwijziging in de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor de streekplannen. In de praktijk is afwijking van de streekplannen zonder te wachten op een herzieningsbeslissing van GS mogelijk. Wijzigingen, dus ook van hoger hand (=lees: Tweede Kamer), zijn direct door te voeren.

Daarnaast spreekt Alkmaar over het verleggen van het Noordhollands kanaal ten oosten van Alkmaar om méér woningbouw te realiseren. Dit idee is echter niet in het streekplan opgenomen. Glastuinbouw pakt Heerhugowaard verder op in het “Alton” gebied.

Vroegop wenst samenwerking en geen samenvoeging. Gemeenten Sint Pancras, Koedijk en Oudorp geven extra subsidie aan het comité om de strijd voort te zetten. De lobby vereist verdere hevigheid. Vroegop belt en bezoekt vele parlementariërs, waaronder Hendrik “Boer” Koekoek, Marcus Bakker en Anneke Goudsmit om de visie van het comité kracht bij te zetten. Rijden van Haarlem, Amsterdam, Groningen of Zeeland. Het maakt niet uit. Vooral Anneke Goudsmit en Berthe Groensmit-van der Kallen spelen later een belangrijke rol. In 1970 hebben Vroegop en Goudsmit elkaar al eerder gesproken en zij was zeker gevoelig voor de standpunten van Vroegop.

Bron: Foto Historische Vereniging Sint-Pancras

Die gemeente moet een groene buffer zijn tegen toekomstige grootstedelijke buurman Alkmaar. Zelfstandigheid staat nog altijd voorop! Alkmaar zit overigens ook niet stil.

Begin september wordt een enquête gehouden in de dorpen Sint Pancras en Koedijk voor een mogelijke vrijwillige samenvoeging met Langedijk. Op de foto is het wel duidelijk. “Liever 10 keer samen met Langedijk dan 1 keer opgaan in Groot Alkmaar.” En de vlag halfstok. Op 18 september organiseert het actiecomité een bijeenkomst en deelt de uitslag mee. 90% kiest voor vrijwillige samenvoeging met Langedijk als mogelijk alternatief. De gemeenten willen dan opgaan in een nieuw te vormen gemeente Geestmerambacht.

De afgelopen weken was de lobby van burgemeester R. de Wit in Den Haag om de vergroting van de Kaasstad erdoor te krijgen, ook hevig. Insiders schatten de uitslag op 50 : 50. Spannend dus.

Dinsdagmiddag 28 september 1971 behandelt de Tweede Kamer het wetsontwerp "Groot-Alkmaar". Het comité riep begin september op te demonstreren in Den Haag. Een optocht vanaf het Malieveld naar het Binnenhof. Nou, daar werd gehoor aan gegeven! Volgens ingewijden kwamen de meest fanatieke protesten uit het noorden van Sint Pancras. De zuidelijke inwoners, waaronder ook de bewoners van het Zuideinde, destijds nog gemeente Koedijk, waren iets gematigder. Zij hadden het gevoel ooit onderdeel uit te gaan maken van Alkmaar. Is dit nu mogelijk hét moment?

15 beschikbare autobussen zijn aanwezig. Instapgeld: 6 gulden.

Bron: Foto Historische Vereniging Sint-Pancras

Ook personen- en vrachtauto's voorzien van leuzen; paarden, geiten, duiven en krielkippen; aanhangwagens met groenten zoals (groene) kool en prei. Er trekken zo'n 1000 inwoners van Sint Pancras, Koedijk en Oudorp naar Den Haag om tot het bittere eind te protesteren. Voor 40 mensen was geen plaats in een bus. In allerijl regelde Vroegop een extra bus. Iedereen kon mee! Het optimisme was eerst niet groot. Strijdliederen, waarvan de melodie was geleend van de watergeuzen van Den Briel, actueel gemaakt tot: "Bij Alkmaar, bij Alkmaar, wij willen het niet", vergrootte het optimisme. En de yell: "**Als één man pleiten wij, Kamerleden laat ons vrij**".

Vanaf het Malieveld ging de stoet naar de Tweede Kamer.

Bron: Foto Historische Vereniging Sint-Pancras

Bron: Foto Historische Vereniging Sint-Pancras

Aan Tweede Kamervoorzitter, mr. van Thiel, biedt de 11-jarige Carla Volgers de petitie met een groot aantal handtekeningen en een boeket bloemen, aan. Zij kwam rijdend op een paard aan. Van Thiel werd naar buiten gelokt en nam de bloemenhulde met een lach in ontvangst inclusief de petitie. Volgens Vroegop tekenden 99,7% van de stemgerechtigde bevolking. Hij rekt er daarnaast op, betonnen huizenmonsters voor Sint Pancras te besparen. Van Thiel vindt het geweldig hoe Vroegop zijn gevoelens weet over te brengen.

Bron: Foto Historische Vereniging Sint-Pancras

De Kamer met de regering weegt wel verschillende belangen af. Van Thiel sluit af met: "Misschien moeten we er nog maar een nachtje over slapen".

Bron: Trouw 29 september 1971

Een bijzonder lang debat, die om 14.00 uur startte. Acht uur, exclusief schorsingen en pauzes, hadden de Kamerleden nodig. Nachtwerk! En dat politiek werd bedreven, was duidelijk.

In dit boek komen de termen motie en amendement meerdere keren voor.

Bij een motie wordt een wens, verzoek of opdracht geformuleerd. Na een debat over het onderwerp, stemmen de leden (=tweede/eerste kamer, provincie, gemeente) over de motie. Als een meerderheid de motie aanneemt, voert de overheidsinstantie deze uit. Het aannemen van een motie is dus een middel om invloed uit te oefenen op het beleid.

Een amendement is een voorstel voor een tekstuele wijziging van een (wets- of raads) voorstel. Anders gezegd: het gaat om het wijzigen van een paar zinnen, letters of cijfers in het voorstel. De formele definitie is: een voorstel tot wijziging van een ontwerpverordening of een ontwerpbesluit, naar de vorm geschikt om daarin direct te worden opgenomen.

Er werden vier amendementen en één motie ingediend. Daarnaast nog tijdens de vergadering een wijzigingsvoorstel op een amendement. Twee amendementen, het wijzigingsvoorstel en de motie waren specifiek voor Sint Pancras. Inmiddels is de heer W.J. Geertsema de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken en opvolger van de heer Beernink. Het actiecomité vond Beernink redelijk rechtvaardig en gematigd. Zijn opvolger is meer een pitbull, alleen dan "tegen" Sint Pancras. Geertsema overtuigde de Tweede Kamer: "Er is werkelijk geen alternatief voor de annexatie van de drie dorpen". Groot Alkmaar zou de komende tien jaar 17.000 woningen moeten bouwen. Die zijn nodig om het woningtekort in Haarlem en Amsterdam gedeeltelijk op te vangen.

Elk ander plan zou volgens de bewindsman het noodzakelijke bouwtempo vertragen en/of de woningproductie verminderen. De bewindsman betwist, dat deze annexatie zou berusten op onvoldoende inspraak. "Inspraak geven is niet hetzelfde als gelijk geven", volgens Geertsema. "Bij de inspraak heeft de stem ontbroken van degene ten zuiden van het Noordzeekanaal, voor wie de woningen toch echt nodig zijn".

Sprekers van vele politieke partijen (=onder andere door leden van: CHU, Boeren Partij (=BP) VVD, CPN, ARP en D'66) hadden ook vragen over de voorgestelde noordgrens van Alkmaar. Met name over het uiterste noorden van Koedijk en het recreatiegebied Kleimeer, de dorpskernen van Sint Pancras en aangrenzende Koedijk-Zuid. Die dienen buiten de stadsuitbreiding en gemeentegrenzen van Alkmaar te vallen! BP stelt: "De vorige regering deed aan schaalvergroting en bij deze regering zal het wel niet anders zijn." Piet Jongeling van de GPV vindt Alkmaar een vrijzinnige stad en de dorpen orthodox.

Politieke partij ARP zou een amendement indienen met ruime grenscorrectie, positief voor Sint Pancras. Beloofd door Kamerlid Schakel. Vroegop had hier blind vertrouwen in. Er kwam slecht nieuws. Het amendement trok Schakel in. Hij praatte zich er in een mooi betoog onderuit. Hij kreeg groen licht van zijn fractie voor het amendement. Nu heeft hij zich laten overtuigen door zakelijke argumenten van de regering. De Daalmeer volbouwen is noodzakelijk. De randstad slibt dicht. Voortzetten van woningbouw richting het noorden, zoals in de 2e nota Ruimtelijke Ordening is omschreven. De door het actiecomité gebruikte beeldspraak: "Weg met de jager, leve het konijn, is even liberaal als simplistisch", aldus Schakel. Een keiharde doodsteek in de rug van Vroegop en het comité.

Mevrouw Anneke Goudsmit van D'66, een gerespecteerd parlementariër en bekwaam spreker, diende drie amendementen in. Zij wilde slechts een gedeelte van Koedijk naar Alkmaar, vanaf de Halvemaansbrug (=nu Oudorp) tot iets ten zuiden van de Koedijker Vlotbrug. Ook het deel De Nollen wordt Sint Pancras.

(=amendement zou bij ARP hetzelfde zijn, plus een deel Huiswaard)

<p>Zitting 1971-1972 – 9887</p> <p><i>Wijziging van de grenzen der gemeenten Alkmaar, Bergen, Egmond-Binnen, Heerhugowaard, Heiloo en Schermer, gepaard gaande met opheffing der gemeenten Koedijk, Oudorp en Sint-Pancras</i></p> <p>Amendement van mejuffrouw Goudsmit</p> <p>Nr. 13</p>

Ingezonden 27 september 1971.
